

Wersja: 17.04.2023

Opracowanie: Magdalena Bar na podstawie dyskusji i ustaleń zespołu związanego z FER (Sabina Lubaczewska, Aleksandra Zienkiewicz, Magdalena Berezowska-Niedźwiedz oraz zaproszeni Eksperti)

Zwolnienia z obowiązku uiszczenia opłat za usunięcie drzewa lub krzewu

Art. 86 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

Art. 86

1. Nie nalicza się opłat za usunięcie:

- 1) drzew lub krzewów, na których usunięcie nie jest wymagane zezwolenie;
- 2) drzew, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, dla których uzyskano zezwolenie na usunięcie w trybie, o którym mowa w art. 83f ust. 16.
- 3) drzew lub krzewów, które zagrażają bezpieczeństwu ludzi lub mienia w istniejących obiektach budowlanych lub funkcjonowaniu urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego;
- 4) drzew lub krzewów, które zagrażają bezpieczeństwu ruchu drogowego lub kolejowego albo bezpieczeństwu żeglugi;
- 5) drzew lub krzewów, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;
- 6) drzew lub krzewów w związku z przebudową linii kolejowych;
- 7) drzew, których obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm nie przekracza:
 - a) 75 cm - w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,
 - b) 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew– w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego lub do innego użytkowania zgodnego z przeznaczeniem terenu, określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- 8) krzewu lub krzewów rosnących w skupiskach, pokrywających grunt o powierzchni do 10 m², w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego lub do innego użytkowania zgodnego z przeznaczeniem terenu, określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- 9) drzew lub krzewów w związku z zabiegami utrzymaniowymi terenów zieleni;

10) drzew lub krzewów, które obumarły lub nie roszą szansy na przeżycie, z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości;

11) drzew lub krzewów, jeżeli usunięcie wynika z potrzeb ochrony roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową lub ochrony siedlisk przyrodniczych;

12) drzew lub krzewów, jeżeli usunięcie jest związane z renaturyzacją cieków wodnych;

13) drzew lub krzewów usuwanych z terenu poligonów lub placów ćwiczeń, służących obronności państwa.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, jeżeli wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu zostało uzależnione od:

1) przesadzenia tego drzewa lub krzewu, a przesadzone drzewo lub krzew nie zachowały żywotności po 5 latach od dnia upływu terminu wskazanego w tym zezwoleniu na ich przesadzenie, lub przed upływem tego okresu, z przyczyn zależnych od podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie,

2) wykonania nasadzeń zastępczych, a posadzone drzewo lub krzew nie zachowały żywotności po 10 latach od dnia upływu terminu wskazanego w tym zezwoleniu na wykonanie nasadzeń zastępczych, lub przed upływem tego okresu, z przyczyn zależnych od podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie,

- organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu nakłada ponownie w drodze decyzji obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych. Przepisy art. 83c ust. 4 oraz art. 83d ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio.

Uzasadnienie

Opłaty za usuwanie drzew lub krzewów są instrumentem realizującym zasadę zanieczyszczający płaci i mają za zadanie po pierwsze zrekompensowanie uszczerbku na środowisku spowodowanego usunięciem drzewa lub krzewu, a po drugie – stanowić bodziec zachęcający do zachowania istniejących drzew i krzewów (rezygnacji z ich usuwania) i poszukiwania innych sposobów zrealizowania celu, któremu miałyby służyć ich usunięcie.

Uiszczanie opłat za usuwanie drzew lub krzewów jest więc określoną przez ustawę o ochronie przyrody zasadą, a lista wyjątków od tej zasady powinna być ograniczona do rzeczywiście uzasadnianych przypadków.

Obecnie zakres wyjątków od zasady uiszczania opłaty uregulowany w ust. 86 ust. 1 jest szeroki i nie wszystkie te wyjątki są uzasadnione. W związku z tym zaproponowano usunięcie niektórych z nich.

Jednocześnie w tym samym ustępie dodano dwa punkty związane ze zmianami

proponowanymi w innych przepisach ustawy. Szczegóły zmian opisano poniżej.

W artykule 86 ust. 1:

1) Usunięto dotychczasowy pkt 1a) o treści: „drzew lub krzewów, jeżeli usunięcie jest związane z odnową i pielęgnacją drzew rosnących na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków”.

Zwolnienie z opłaty drzew usuwanych w tego tytułu nie jest uzasadnione. Utrzymanie zabytków w odpowiednim stanie jest kwestią istotną i społecznie ważną, jednak nie powinno odbywać się kosztem przyrody, zwłaszcza obecnie, w czasie niezaprzeczalnego kryzysu klimatycznego. O ile należy się zgodzić, że w związku z utrzymaniem zabytku usunięcie drzewa lub może być konieczne, to nie ma podstaw, aby nie zrekompensować tego usunięcia uiszczeniem odpowiedniej opłaty, która będzie mogła być przeznaczona na ochronę lub nasadzenia drzew i krzewów w innym miejscu.

2) Dodano punkt 2 o treści: „drzew, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, dla których uzyskano zezwolenie na usunięcie w trybie, o którym mowa w art. 83f ust. 16”.

Punkt ten został dodany w związku z tym, że w art. 83f ust. 16 (dotyczącym wydawania zezwolenia na skutek sprzeciwu od zgłoszenia zamiaru usunięcia drzewa) usunięto słowa: „do zezwolenia nie stosuje się art. 84 ust. 1” (zob. uzasadnienie tej zmiany w części dotyczącej przepisów regulujących zgłoszenia).

3) Dodano punkt 5 o treści „drzew lub krzewów, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu”.

Punkt ten został dodany w związku ze zmianą proponowaną w art. 83f ust. 1 pkt 8, ograniczającą zwolnienie z obowiązku uzyskiwania wydawanego na podstawie ustawy o ochronie przyrody zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów. W art. 83f proponuje się mianowicie, aby drzewa i krzewy rosnące w odległości większej niż 6 metrów od linii kolejowej wymagały zezwolenia wydawanego na podstawie uop. W związku z tym zwolniono te przypadki usuwania z opłat.

4) W punkcie 6, który obecnie brzmi „drzew lub krzewów w związku z przebudową dróg publicznych lub linii kolejowych” usunięto słowa „...dróg publicznych lub...”.

O ile transport kolejowy należy uznać za ekologicznie zrównoważony, to nie można tego powiedzieć o transporcie drogowym. Przebudowy dróg prowadzone są w wielu miejscach Polski i często wiąże się to z usuwaniem dużej liczby drzew. W przypadkach, w których okaże się, że usunięcia drzew nie da się uniknąć, należy przynajmniej zapewnić, że będzie ono zrekompensowane uiszczeniem odpowiedniej opłaty.

5) W punkcie 7 wprowadzono trzy zmiany:

- zmniejszono obwody usuwanych drzew, poniżej których opłata nie jest wymagana; w tym zakresie powrócono do przepisów obowiązujących do końca roku 2016, czyli do

czasu wejścia w życie przepisów deregulujących częściowo, i tym samym osłabiających, ochronę drzew;

- w związku z tym, że zgodnie z projektem usuwanie drzew i krzewów w celu przywrócenia gruntów do użytkowania rolniczego nie będzie już zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia, wprowadzono zasadę, że usuwanie drzew i krzewów w tym celu będzie zwolnione z opłaty;
- usunięto odwołanie do decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

6) W punkcie 8 wprowadzono dwie zmiany:

- zmniejszono powierzchnię usuwanych krzewu lub krzewów, poniżej której nie jest wymagane uiszczenie opłaty za ich usuwanie,
- w związku z tym, że zgodnie z projektem usuwanie drzew i krzewów w celu przywrócenia gruntów do użytkowania rolniczego nie będzie już zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia, wprowadzono zasadę, że usuwanie drzew i krzewów w tym celu będzie zwolnione z opłaty;
- usunięto odwołanie do decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

7) W punkcie 9 słowo [zabiegami] „pielęgnacyjnymi” zamieniono na „utrzymaniowymi”, ponieważ to o takie zabiegi, a nie o pielęgnację - de facto chodzi.

Ponadto zmieniono słowa „...drzew lub krzewów na terenach zieleni...” na słowa „... terenów zieleni...” – ponieważ w punkcie tym chodzi o zabiegi utrzymaniowe dotyczące terenów zieleni, a nie innych niż usuwane drzew lub krzewów.

8) Usunięto pkt 11 o treści: „topoli o obwodzie pnia mierzonym na wysokości 130 cm wynoszącym powyżej 100 cm, nienależących do gatunków rodzimych, jeżeli zostaną zastąpione w najbliższym sezonie wegetacyjnym drzewami innych gatunków”.

Nie ma uzasadnienia dla utrzymania zwolnienia z opłat przy usuwaniu topoli. Również topola, jak każde drzewo, ma swoją wartość, która może i powinna być oceniona przed ewentualną wycinką. Różne gatunki drzew pełnią różne funkcje w ekosystemie, są ważne dla innych grup zwierząt.

9) Usunięto pkt 13 o treści: „drzew lub krzewów z grobli stawów rybnych”.

Nie ma uzasadnienia dla utrzymania zwolnienia z opłat drzew lub krzewów rosnących na groblach. Prowadzenie hodowli ryb w stawach jest działalnością gospodarczą, a podmioty prowadzące taką działalność i usuwające drzewa na jej potrzeby powinny ponosić jej koszty.

10) Punkt 14 w obecnym stanie prawnym obejmuje usuwanie drzew lub krzewów, których usunięcie jest związane z „regulacją i utrzymaniem koryt cieków naturalnych, wykonywaniem i utrzymaniem urządzeń wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych oraz ochronie przeciwpowodziowej w zakresie niezbędnym do wykonania i utrzymania tych urządzeń”.

Proponuje się jego zmianę w taki sposób, aby zwolnienie z opłat dotyczyło drzew lub krzewów, których usunięcie jest związane z renaturyzacją cieków wodnych.

Wprowadzenie nowego zwolnienia wynika z uznania renaturyzacji za zjawisko bardzo korzystne dla utrzymania ekosystemów wodnych.

Natomiast regulacja koryt cieków naturalnych czy utrzymanie urządzeń wodnych (które zdefiniowane są w art. 16 pkt 65 ustawy Prawo wodne) o ile rzeczywiście może wymagać usuwania drzew lub krzewów, to nie ma uzasadnienia dla zwolnienia z tych czynności z opłat.

W art. 86 ust. 2 słowa „...z przyczyn zależnych od posiadacza nieruchomości” zamieniono na: „z przyczyn zależnych od podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie”.

Wynika to z faktu, że niekiedy organ gminy nakazując wykonanie nasadzeń zastępczych jako miejsce nasadzeń wskazuje nie nieruchomość należącą do wnioskodawcy (podmiotu usuwającego drzewa), ale nieruchomość gminną. W tych wypadkach posiadaczem nieruchomości jest gmina – a wówczas nie jest zasadne, aby utrzymanie żywotności drzewa lub krzewu uzależniać od jej działań czy zaniechań. Zobowiązaniem do dbałości o stan zasadzonych drzew lub krzewów powinien być podmiot, na rzecz którego wydano zezwolenie nakazujące nasadzenia w zamian za usunięcie drzewa lub krzewu.

Ponadto w ustępie 2 wydłużono czas po jakim należy zweryfikować żywotność drzewa – z lat 3 na:

- 5 lat – w przypadku przesadzenia drzewa,
- 10 lat - w przypadku nasadzeń zastępczych.

Wydłużenie okresu wynika z dwóch przyczyn:

- trzy lata są okresem zbyt krótkim, aby prawidłowo zweryfikować czy posadzone lub przesadzone drzewa mają szansę zachować żywotność na dłuższy czas,
- w przypadku nasadzeń zastępczych należy zapewnić, aby posadzone drzewa osiągnęły na tyle duży obwód, że będą już wymagały zezwolenia na usunięcie. Obecnie zdarzają się niekiedy przypadki, w których drzewa zostają nasadzone, ich żywotność potwierdzona jest przez odpowiedni organ po trzech latach, co powoduje zwolnienie podmiotu wykonującego nasadzenia z dalszej za nie odpowiedzialności – a następnie drzewa te - jako zwolnione z konieczności uzyskania zezwolenia ze względu na mały obwód - są usuwane.